

**STADS
KRAAN**
Utrecht

**AMBACHTS
SCHOOL**
Vreeswijk

beleidsplan 2019-2022 Stichting Stadskraan

Vastgesteld door het bestuur op 12 juni 2019, aangepast november 2020 te Nieuwegein,
Museumwerf Vreeswijk

De stadskraan, een stuk geschiedenis van de stad Utrecht:

De eerst bekende stadskraan dateert uit de 15^e eeuw en stond op het wed bij de Ganzenmarkt.

Kooplieden uit noord en zuid vervoerden hun waren over het water langs de Vaartse Rijn en de Vecht door de Oudegracht naar de stadskraan.

De goederen werden daar uit de schepen op de hoge straat gehesen of over het wed met paardenkracht afgevoerd richting Ganzenmarkt.

De goederen werden naar de Waag (deel van het oude stadhuis) gebracht, geïnspecteerd en gewogen. Vervolgens werd er belasting geheven en konden de goederen verspreid worden over de stad. De kraan vormde op die manier een belangrijke bron van inkomsten voor de stad.

Het raderwerk van de kraan werd aangedreven door twee grote tredraders. De 'Craenkinderen' die daar in liepen, brachten de zaak in beweging. Deze "Craenkinderen" waren in feite volwassenen en georganiseerd in een 'natie' of vakvereniging.

In 1836 kocht Anton Sinkel het St. Barbara en St. Laurens gasthuis aan de Oudegracht bij de Bezembrug. Hij sloopte de gasthuizen en aangrenzende panden en liet hier een groot warehouse bouwen.

Sinkel had in Engeland het idee opgedaan om de voorgevel van "de Winkel van Sinkel" te versieren met zuilen in de vorm van Kariatiden, vrouwenbeelden uit de Griekse mythologie. Deze vier zware gietijzeren beelden waren in Engeland gegoten en werden spottend de "Britsche Hoeren" genoemd.

Bij de aanvoer van de beelden, per schip, ging er iets mis.

Tijdens het ophijzen van het laatste beeld op 9 september 1837 (?? of is het nou 1839??) brak het bovenste gedeelte van de stadskraan af en viel met beeld en al in de Oudegracht.

De schade was zodanig dat herbouw van de bestaande kraan niet mogelijk was.

Om deze gebeurtenis in het collectieve geheugen te verankeren is, zoals toen gebruikelijk, een spotvers in omloop gebracht:

*Had reeds het instrument,
van ouds genaamd de Craen.
Ten dienste dezer stad,
twee eeuwen lang bestaan.
Maar moest, schoon sterk genoeg om half Schiedam te ligten
voor een gegoten beeld in deze dagen zwichten.
O, kinderen van de craen, wat werk hebt gij begonnen,
zie nu een Britsche heer heeft kraantje overwonnen.*

Waarom herbouw?

Sinds het instorten van de kraan in 1837, is er sprake van herbouw. Ging de discussie in de 19de eeuw over het herstel van de functie; in de 20ste eeuw verschoof de focus naar het terugbrengen van een charmant oud stadsgezicht.

In onze tijd is het opleiden en bieden van werkervaring aan mensen met afstand tot de arbeidsmarkt uitdrukkelijk in beeld gekomen.

Stichting Stadskraan wil de kraan tot in detail, op authentieke wijze herbouwen. Na realisatie is de kraan volledig functioneel. De educatieve en toeristische impact van deze vernuftige middeleeuwse machine zal enorm zijn.

Na een aantal maanden als stichting i.o. te hebben gedraaid, is in november 2015 de akte van oprichting bij de notaris gepasseerd.

Doelstellingen van de Stichting Stadskraan

Uit de statuten:

De stichting stelt zich ten doel:

1. De herbouw van de Middeleeuwse Stadskraan zoals die aan het Wed bij de Ganzenmarkt in Utrecht heeft gestaan
2. De herbouw te (doen) plaatsvinden in de vorm van een historisch verantwoorde reconstructie die wordt uitgevoerd als leer/werkproject.
3. Het in exploitatie (doen) brengen van voornoemde stadskraan als cultuurhistorische, educatieve en toeristische attractie
4. Het (doen) verrichten van historisch onderzoek naar historische kranen (hijsinrichtingen) in het algemeen en naar de Utrechtse Stadskranen in het bijzonder.
5. Het verrichten van alle handelingen die met vorenstaande in de ruimste zin verband houden, of daartoe bevorderlijk kunnen zijn

De stichting heeft het maken van winst uitdrukkelijk niet ten doel.

Stichting Stadskraan heeft bij de belastingdienst de ANBI status (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Hoe gaat deze stichting de doelen bereiken?

Bouwlocatie en werkplaats

In maart 2018 heeft Stichting Stadskraan een samenwerkingsovereenkomst getekend met Stichting Museumwerf Vreeswijk. www.museumwerf.nl

Op deze werf staat de historische binnenvaart centraal. Aangezien er plek is op deze werf en de doelstellingen van beide stichtingen elkaar aanvullen biedt de Museumwerf gastvrijheid aan onze stichting op haar terrein en in haar werkplaatsen. Stichting Stadskraan huurt een werkplaats met buitenruimte (bouwlocatie) en kantoor met kantine. Daarnaast is gezamenlijk gebruik van de machinale houtwerkplaats.

In november 2018 is de inrichting van onze werkplaats en de bouwlocatie voor de Stadskraan gestart en op 12 maart 2019 onder grote belangstelling officieel in gebruik genomen.

Gedeputeerde Mirjam Maasdam en voorzitter Martin Vos voeren de openingshandeling uit.

Het leer/werkproject

Experiment Ambachtsschool Vreeswijk

Voor Stichting Stadskraan is de bouw van de kraan niet het doel, maar een middel om mensen op te leiden in ambachtelijke vakken en te helpen bij het vinden en behouden van werk.

Om dit doel te bereiken is de stichting het project 'experiment Ambachtsschool Vreeswijk' gestart.

In dit project zijn alle activiteiten, middelen en mensen die nodig zijn voor het opleiden van leerlingen ondergebracht. Vanzelfsprekend zullen de leerlingen meebouwen aan de kraan en hiermee een portfolio opbouwen.

Daarnaast onderzoeken we binnen dit project of er, na de bouw van de kraan, mogelijkheden zijn om in de toekomst continuïteit te brengen in het opleiden van leerlingen en hoe we dit vorm kunnen geven. We hebben binnen dit project tot december 2021 de tijd om dit te onderzoeken en uit te werken.

Voor dit project is een EU subsidie verkregen (programma LEADER POP3). Gemeente Utrecht, Nieuwegein, provincie Utrecht, een aantal fondsen en bedrijven zijn medefinanciers.

Het slagen van het project is grotendeels gebaseerd op het bereiken van voldoende doelgroep om op te leiden en te helpen richting arbeidsmarkt.

De komende jaren moeten uitwijzen of we de doelgroep kunnen bereiken en aan ons kunnen binden. Doel is om binnen de projectperiode 10 personen op te leiden en naar een (duurzame) plek op de arbeidsmarkt te begeleiden. Daarnaast is er ruimte voor 10 stagiairs vanuit MBO opleidingen.

Werving van leerlingen

De werving en plaatsing van leerlingen is de komende jaren speerpunt van onze activiteiten. Hoewel onderzoek heeft uitgewezen dat er in de regio voldoende kandidaten moeten zijn, is het de kunst deze doelgroepen te bereiken. We zullen veel aandacht besteden aan bekendheid met onze werkplaats en onze trajecten, zowel bij organisaties die met onze doelgroep werken, als met aandacht in de media. Bestuurlijke steun van gemeentes, provincie en scholen hebben we, nu nog de aandacht en steun van de uitvoerders die direct contact hebben met de doelgroep van ons project. Wij hebben hiervoor sinds oktober 2019 een intensieve campagne uitgevoerd. Sinds maart 2020 is, vanwege de coronacrisis, een groot tekort ontstaan aan leer/werkplekken en stages. Dit is een landelijk probleem en treft meerdere sectoren van de arbeidsmarkt. Wij bemerken dan ook een grote toeloop (sinds juni 2020) van kandidaten. Wij willen graag iedereen een plek bieden, maar er zitten grenzen aan onze opnamencapaciteit. We moeten immers de 1,5 meter veilige afstand kunnen garanderen.

Definitieve locatie voor de Kraan in de stad Utrecht

De stichting heeft uitvoerig de haalbaarheid van plaatsing op de oude historische locatie aan de Ganzenmarkt onderzocht.

Uit politiek en ambtelijk overleg is gebleken dat het niet eenvoudig is en het zeer lange procedures vergt om de kraan op één van de meest monumentale plekken van de stad Utrecht te herplaatsen. Bestuurlijke en ambtelijke steun voor plaatsing op de oorspronkelijke locatie ontbreekt. Aangezien Gemeente Utrecht positief staat tegenover de bouw van de kraan en overtuigd is van de cultuurhistorische, educatieve en toeristische waarde van het project, is een nieuwe locatie gevonden aan de Bemuurde Weerd bij de Monicabrug.

Daar is een plateau, met opstapplaats voor rondvaartboten. Tevens is er een verkooppunt aanwezig. In verband met het terugbrengen van de singels rond de binnenstad, is de verwachting dat dit gebied zich in de komende jaren toeristisch zal ontwikkelen. Bovendien hebben hier in het verleden ook kranen gestaan en is de herbouwde Kraan op die plek historisch verantwoord te noemen. In januari 2020 is de omgevingsvergunning voor de bouw op deze locatie afgegeven.

Impressie Stadskraan bij Monicabrug

Exploitatie en beheer

Na afbouw volgt de exploitatiefase en beheerfase van de kraan.

Het bouwwerk kan niet worden gezien als "bijzonder object" of kunstwerk in de openbare ruimte. Daarom kan en zal Stadswerken Gem. Utrecht dit bouwwerk niet in beheer nemen. Stichting Stadskraan heeft uitgewerkt wat het beheer en onderhoud kost en hoe dit uitgevoerd kan worden.

We stellen een exploitatieplan, specifiek voor de deze locatie op en zoeken partners die de exploitatie helpen voorbereiden en die na afbouw de kraan als cultuurhistorische, educatieve en toeristische attractie in gebruik nemen. Exploitatie op de locatie Monicabrug lijkt succesvol te kunnen worden, gezien de nabijheid van de opstapplaats van rondvaartboten, aanwezigheid van een winkeltje en vooral ook de hernieuwde opening van de singels. Gemeente Utrecht heeft de stichting aangeboden om het winkeltje, met terras te gaan huren t.b.v. de exploitatie van de kraan. We zijn hier enthousiast over, maar natuurlijk zoeken we uit of dit (financieel) haalbaar is.

Ook kijken we hoe de organisatiestructuur in de exploitatiefase eruit moet gaan zien. Gaat Stichting Stadskraan verder als exploitatiestichting en de Ambachtsschool als nieuwe stichting? We zullen alle mogelijkheden en variaties onderzoeken.

Financiën

Uit de statuten:

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door:

- Het bij de oprichting tot verwezenlijking van het doel van de stichting afgezonderde kapitaal
- Subsidies, schenkingen, erfstellingen, legaten en sponsorgelden
- Baten verkregen in verband met uitvoering van de leer/werkprojecten in het kader van de social return paragraaf, van kracht bij aanbestedingen van de overheid
- Alle andere verkrijgingen en baten
- Baten verkregen uit de exploitatie van de Stadskraan

Nalatenschappen mogen alleen worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving

Zoals eerder gemeld heeft Stichting Stadskraan een splitsing gemaakt in de projecten:

Ambachtsschool Vreeswijk:

In dit project zijn alle scholingsactiviteiten, gereedschappen en alles wat nodig is om leerlingen te werven, op te leiden en te begeleiden naar de arbeidsmarkt.

Stadskraan Utrecht:

In dit project zijn de materialen en overige kosten voor de kraan ondergebracht.

We hebben nog niet alle middelen voor de Stadskraan bij elkaar. We zullen verdere fondsen moeten werven. We denken met name aan bijdragen in natura, het bedrijfsleven en de invulling van social return*.

P.R. en communicatie

De oprichting van een nieuwe stichting en de deling in twee projecten vraagt om heldere communicatie. Zowel naar het grote publiek, als naar mogelijke leerlingen, betrokken overheden, instanties en fondsen.

We ontwikkelen een nieuwe website, toekomstbestendig en vindbaar voor mensen die geïnteresseerd zijn in het leer/werkproject Ambachtsschool en voor mensen die meer willen weten over de historie en de bouw van de Stadskraan.

Om voor deze projecten zo veel mogelijk publiciteit te generen zetten we verschillende kanalen in. Naast media zoals kranten, tijdschriften en tv zijn de online media geschikt om aandacht te genereren voor onze stichting en de projecten. We zorgen ervoor dat we zichtbaar zijn, zowel fysiek op de bouwlocatie als online door het gebruik van social media.

De volgende doelgroepen zijn belangrijk in onze communicatie:

- Potentiële leerlingen en vertegenwoordigers, bemiddelaars van onze potentiële leerlingen
- Mogelijke sponsors
- Geïnteresseerden in de historie en bouw van de Kraan

Daarnaast zullen we de online media meer gaan gebruiken om de voortgang van het project te laten zien.

In eerste instantie gebruiken we Facebook en Instagram als middelen om aandacht te creëren voor dit project.

Bestuur

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door een voorzitter, penningmeester, secretaris en een bestuurslid (portefeuille techniek), aangevuld met adviseurs, met expertise op alle relevante gebieden van onze projecten.

Het bestuur komt maandelijks bijeen en bespreekt en besluit over alle zaken die de projecten en de organisatie betreffen. Het gaat niet om een bestuur op afstand; waar nodig en wenselijk stellen bestuursleden en adviseurs hun expertise en netwerk beschikbaar.

Bestuurders ontvangen géén vergoeding (noch vacatie) voor hun werkzaamheden, anders dan vergoeding van werkelijk gemaakte kosten.

*social return is de verplichting die bedrijven bij overheidsopdrachten aangaan om 5% van de opdrachtsom te besteden aan werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, arbeidsgehandicapten etc.

Personeel

Voorlopig heeft Stichting Stadskraan niet de intentie om medewerkers in dienst te nemen. De bezetting bestaat nu uit een leermeester/bouwmeester op ZZP-basis en een projectleider, eveneens op ZZP-basis.

Naarmate het project verder vordert, zal het noodzakelijk zijn een professional aan te trekken die met de leerlingen de stap naar de arbeidsmarkt maakt en de nodige nazorg verleent (jobcoaching). Daarnaast kunnen we denken aan een assistent voor de leermeester. Vooralsnog op ZZP-basis. ZZPers werken tegen een bescheiden uurtarief, in lijn met de doelstellingen van de stichting.

SWOT analyse

sterke kanten:

De stichting bestaat uit experts op alle relevante vakgebieden voor de bouw van de Kraan en de Ambachtsschool Vreeswijk. Dit maakt dat de projecten op professionele manier worden uitgevoerd. Deze experts beschikken alle over een groot netwerk, wat fondsenwerving, het betrekken van aanvullende expertise vergemakkelijkt en het draagvlak voor het project vergroot.

zwakke kanten:

In deze fase van het project is het nog onvoldoende duidelijk of we de doelgroep voor de Ambachtsschool blijvend kunnen bereiken.

mogelijkheden:

Het draagvlak voor de stichting wordt steeds groter. We hebben brede bestuurlijke steun van overheden, maatschappelijke- en scholingsinstanties. Ook op de museumwerf hebben we brede steun voor onze activiteiten. Dit maakt dat we een vaste plek gaan innemen in deze regio. Door corona is de aanloop van kandidaten sterk vergroot

bedreigingen:

We weten niet of de Museumwerf blijvend onderdak aan de Ambachtsschool kan bieden. Financiering van de stadskraan is nog niet rond.